

КОВТУНЕНКО

Юрій Володимирович
karat108@list.ru

УДК 330.341

ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СИСТЕМОЇ КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЇ
ІННОВАЦІЙНИХ РОЗРОБОК ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВАEFFECTIVENESS EVALUATION SYSTEMIC COMMERCIALIZATION
INNOVATION DEVELOPMENT INDUSTRIAL ENTERPRISE

кандидат економічних наук, ст. викладач кафедри обліку, аналізу і аудиту, Одеський національний політехнічний університет

У статті розглянуто методи оцінки ефективності комерціалізації інноваційних розробок залежно від інноваційної діяльності промислового підприємства. Запропоновано систему показників оцінки ефективності системної комерціалізації інноваційних розробок промислового підприємства.

В статье рассмотрены методы оценки эффективности коммерциализации инновационных разработок в зависимости от инновационной деятельности промышленного предприятия. Предложено систему показателей оценки эффективности системной коммерциализации инновационных разработок промышленного предприятия.

The article describes methods for evaluating the effectiveness of the commercialization of innovation, depending on the innovation activities of industrial enterprises. Presented system of indicators to measure the effectiveness of the system of commercialization of innovations of the industrial enterprise.

Ключові слова: економічна ефективність, комерціалізація, промислове підприємство, методи оцінки ефективності

Ключевые слова: экономическая эффективность, коммерциализация, промышленное предприятие, методы оценки эффективности

Keywords: economic efficiency, commercialization, industrial enterprise, methods of evaluating the effectiveness

ВСТУП

Для зниження ризику інноваційної діяльності промислового підприємству необхідно проводити оцінку економічної ефективності системної комерціалізації його інноваційних розробок.

Питанням оцінювання ефективності комерціалізації інноваційних розробок промислового підприємства присвячено ряд наукових праць вітчизняних та зарубіжних вчених, таких як В.М. Гриньова, С.М. Ілляшенко, К.В.Ковтуненко, Р.А. Фатхутдинов, С.В. Філіппова, Б. Санто.

МЕТА РОБОТИ

Метою даної статті є визначення методів оцінки ефективності системної комерціалізації інноваційних розробок як процесу і результату інноваційної діяльності промислового підприємства.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Для досягнення мети роботи використані такі методи дослідження: узагальнення, систематизації, системного та логічного підходу. Інформаційну базу роботи склали праці вітчизняних і зарубіжних вчених.

РЕЗУЛЬТАТИ

Комерціалізація як результат інноваційної діяльності представляє собою перетворення інноваційної розробки в інноваційний продукт (інновацію), готовий до реалізації (витрати) або реалізований на ринку (дохід), оцінка економічної

ефективності використання якого дуже важлива для промислового підприємства. Оцінка економічної ефективності системної комерціалізації як процесу має сенс у тому випадку, коли промислове підприємство надає послуги з комерціалізації інновацій іншим розробникам. Таким чином, оцінка економічної ефективності комерціалізації як результату через призму інноваційних розробок розглядається з позиції ефективності використання інноваційного продукту (інновації):

– економічна ефективність використання інновацій визначається як відношення економічного ефекту до сумарних витрат на створення, освоєння та впровадження інноваційної продукції;

– економічний ефект від використання інноваційних розробок характеризує перевищення результатів від їх реалізації над витратами з їх отримання за певний проміжок часу [1-3].

Оцінка ефективності реалізації інновацій найчастіше в науковій літературі розглядається як оцінка ефективності інвестиційних проектів [4-6]. Методи оцінки інвестиційних проектів поділяються на динамічні (на основі дисконтування) та статистичні (без дисконтування). Методи оцінки ефективності інвестицій, що базуються на дисконтуванні, використовуються у випадках великих довготривалих інвестиційних проектів.

До динамічних методів відносяться [1]:

– метод чистої приведеної вартості (метод чистої дисконтованої вартості, метод чистої поточної

вартості);

- метод внутрішньої норми прибутку;
- метод анuitету та інші.

Статистичні методи оцінки ефективності інвестиційного проекту базуються на проектних, планових і фактичних даних про витрати і результати, які формуються у процесі реалізації інвестиційних проектів. При застосуванні зазначених методів в певних випадках використовують розрахунок середньорічних даних (витрат і результатів (доходів)) за весь строк використання інвестиційного проекту. Даний прийом використовується при нерівномірному розподілі витрат і результатів за роками застосування інвестиційного проекту. До статистичних належать методи:

- розрахунку термінів окупності інвестицій (термін окупності інвестицій);
- визначення норми прибутку на капітал (норма прибутку на капітал);
- розрахунку різниці між сумою доходів і інвестиційними витратами (одноразовими витратами) за весь термін використання інвестиційного проекту, який відомий під назвою Cash-flow або накопичене сальдо грошового потоку;
- порівняльної ефективності приведених

витрат на виробництво продукції.

Якщо інноваційний продукт впроваджується безпосередньо на промисловому підприємстві, оцінка ефективності його впровадження розглядається як оцінка ефективності інноваційного проекту. Інноваційний проект характеризується строком виконання, матеріальними і фінансовими витратами. Різниця між результатами реалізації інноваційного проекту і витратами на його виконання представляє економічний ефект або балансовий прибуток. Показником ефективності витрат вважається рентабельність: відношення чистого прибутку до витрат на здійснення проекту.

Комплексна різностороння оцінка інноваційного проекту має враховувати цілий спектр чинників різної природи та змісту. Однак, останнім часом розвивається підхід оцінки інноваційних проектів на основі застосування єдиного показника. Така оцінка носить односторонній характер і надає обмежене уявлення про якість аналізованого інноваційного проекту, на підставі чого не може бути однозначною та достовірною. У зв'язку з цим, для визначення рівня інвестиційної привабливості необхідно використовувати певну систему показників, які враховують вплив різних факторів у різних аспектах інвестиційної привабливості (табл.1.).

Таблиця 1

Показники комплексної оцінки застосування інноваційних розробок промислового підприємства [1-6]

Показник	Розрахункова формула	Пояснення до складових
Оцінка науково-інформаційного рівня забезпеченості підприємства		
1	2	3
1. Коефіцієнт використання власних розробок	$K_{в.р.} = N_{в.вр} / N_{заг. вл.}$	$N_{в.вл.}$ – кількість упроваджених власних розробок, од.; $N_{заг. вл.}$ – загальна кількість, од.
2. Коефіцієнт використання результатів придбаних розробок	$K_{пр.р} = N_{в. пр.} / N_{заг. пр.}$	$N_{в. пр.}$ – кількість упроваджених придбаних розробок, од.; $N_{заг. пр.}$ – загальна кількість придбаних розробок, од.
3. Коефіцієнт співвідношення між власними і придбаними розробками	$K_{сп} = N_{заг. вл.} / N_{заг. пр.}$	де $N_{заг. пр.}$ – загальна кількість придбаних розробок, од., $N_{заг. вл.}$ – загальна кількість власних розробок, од.,
4. Коефіцієнт оновлення продукції	$K_{он. пр.} = Q_n / Q_{тов}$	Q_n – обсяг випуску нової продукції, грн.; $Q_{тов}$ – обсяг випуску товарної продукції, грн.
5. Коефіцієнт оновлення технології	$K_{он. тт} = N_{н. тт} / N_{заг. тт}$	$N_{н. тт.}$ – кількість впроваджених нових технологічних процесів, од.; $N_{заг. тт.}$ – загальна кількість технологічних процесів, од.
Техніко-економічна ефективність інноваційних проектів		
6. Питомі капітальні вкладення	$K_i = K_i / N_i$	де N_i – річний обсяг випуску продукції по і-тому варіанту, од.
7. Сумарний економічний ефект	$E_c = E_v + E_e$	E_v – економічний ефект на витратах виробництва, грн.; E_e – економічний ефект на витратах експлуатації, грн.
8. Ефект на витратах виробництва	$E_v = C_a - C_n$	де C_a, C_n – ціна аналога і нової техніки відповідно, грн.
9. Економічний ефект на витратах експлуатації	$E = E_{річ} T_{сл}$	де $E_{річ}$ – річний економічний ефект на витратах експлуатації, грн.; $T_{сл}$ – термін служби нової техніки, рік

ВИСНОВКИ

Достовірність визначення та оцінка фактичної та прогнозної ефективності впровадження або реалізації інновацій на більшості промислових підприємствах є

проблемною ланкою інноваційної діяльності.

На нашу думку, проблему підсилює існування великої кількості методів оцінки економічної ефективності інновацій та правильного вибору як

методів, так і показників ефективності, що має відповідати специфіки діяльності промислового підприємства та виду інновації.

На підставі проведеного дослідження пропонуємо систему показників оцінювання ефективності системної комерціалізації інноваційних розробок промислового підприємства, яка враховує особливості його інноваційно-виробничої діяльності та може бути застосована як при впровадженні інноваційних розробок безпосередньо на підприємстві, так й при їх реалізації на ринок.

Список використаних джерел

1. Філіппова С.В. Особливості процесу комерціалізації інноваційних розробок промислового підприємства: [монографія] / С.В. Філіппова, Ю.В. Ковтуненко. – Луганськ: Вид-во «Ноулідж», 2013. – 214 с.
2. Ковтуненко Ю.В. Місце та роль комерціалізації інноваційних розробок у інноваційної діяльності промислового підприємства / Ю.В. Ковтуненко // Економіка. Фінанси. Право. – 2015. – №6/1. – С. 22-26.
3. Ковтуненко К.В. Особливості ризиків комерціалізації наукових розробок / К.В. Ковтуненко // Інноваційна економіка. Всеукраїнський науково-виробничий журнал. – 2013. – №5(43). – С. 195–197.
4. Фатхутдинов Р.А. Инновационный менеджмент: учебник для вузов / Р.А. Фатхутдинов // Стандарт третьего поколения. – [6-е изд.]. – СПб.: Питер, 2012. – 448 с.
5. Гриньова В.М. Оцінка результативності інноваційної діяльності підприємства: [монографія] / В.М. Гриньова, Д.С. Бутенко. – Х.: Вид. ХНЕУ, 2013. – 228 с.
6. Ілляшенко С.М. Управління інноваційним розвитком промислових підприємств: [монографія] / С.М. Ілляшенко, О.А. Біловодська. – Суми: Університетська книга, 2010. – 281 с.